

**Ўзбекистон Республикаси номидан
ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ**

Зомин тумани

2022 йил 2 декабрь 4-1303-2201/2004-сонли иш

Зомин туманлараро иқтисодий судининг судьяси Ш.Х.Бегматов раислигида, судья ёрдамчиси Н.Абдазов котиблигида, Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Жиззах вилоят ҳудудий бошқармасининг даъвогар “РАХТАКОР ТЕКС” масъулияти чекланган жамияти шаклидаги қўшма корхонаси манфаатида жавобгар “TOSHKESKAN QO'RIG'I” фермер хўжалигидан 7 179 573 сўм молиялаштирилган қарздорликни ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича ишни даъвогар вакили Т.Касимов (2022 йил 18 ноябрдаги 4-сонли ишончномага асосан) иштирокида, жавобгар вакили иштирокисиз, Зомин туманлараро иқтисодий суди маъмурий биносида очик суд мажлиси муҳокамасида кўриб чиқиб, суд қуйидагиларни

А Н И Қ Л А Д И:

“РАХТАКОР ТЕКС” масъулияти чекланган жамияти шаклидаги қўшма корхонаси (бундан буён матнда “Даъвогар” деб юритилади) ҳамда “TOSHKESKAN QO'RIG'I” фермер хўжалиги (бундан буён матнда “Жавобгар” деб юритилади) ўртасида Зарбдор туман ҳокимининг 2021 йил 10 мартдаги 209-сонли қарорига асосан туманда 2021 йил ҳосили учун пахта майдонларини жойлаштириш режаси тасдиқланган бўлиб, унга кўра, жавобгар томонидан ер майдонига чигит экилиши ва пахта хом-ашёси етиштирилиши белгиланган ҳамда “Харидор” (даъвогар) ва “Хўжалик” (жавобгар) ўртасида 2020 йил 23 октябрда 18/19-сонли “Пахта хом ашёси харид қилиш бўйича контрактация” шартномаси тузилган. Унга кўра, “Хўжалик” (жавобгар) фермерлик ер майдонидан шартномада белгиланган миқдордаги пахта хом ашёсини “Харидор” (даъвогар)га етказиб бериш, “Харидор” (даъвогар) эса ушбу “Маҳсулот”ни келишилган муддатларда муайян нарх бўйича ҳақини тўлаб харид қилиш мажбуриятини зиммасига олган.

Бироқ, даъвогар томонидан шартнома шартлари тўлиқ бажарилган бўлса-да, жавобгар шартнома шартларини бажармасдан шартномада белгиланган миқдордаги маҳсулотни етказиб бермаган. Тарафлар ўртасида тузилган “Пахта хом ашёсини харид қилиш бўйича контрактация шартнома”сининг 5.2.-бандига кўра, шартномада белгиланган миқдорда ва ассортиментда, турлар бўйича муддатларда маҳсулот топширишдан асоссиз бош тортганлиги учун “Хўжалик” “Харидор”га топширилмаган маҳсулот қийматининг 30 фоизи миқдорида жарима тўлайди. Бундан ташқари, маҳсулот тўлиқ етказиб берилмаганлик

натижасида юзага келган ва жарима билан қопланмаган зарарларни ҳам қопланишини асос қилиб белгиланганлиги оқибатида жавобгарнинг даъвогар олдида 7 179 573 сўм миқдоридаги молиялаштирилган қарздорлик юзага келган.

Натижада даъвогар манфаатида Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Жиззах вилоят ҳудудий бошқармаси (бундан буён матнда “Палата” деб юритилади) судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгардан 7 179 573 сўм миқдоридаги молиялаштирилган қарздорликни ундиришни ва ишни Палата ўзининг вакили иштирокисиз, даъвогар вакили иштирокида кўришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили суд мажлиси кунига қадар жавобгар томонидан шартнома шартларини бажармасдан шартномада белгиланган миқдордаги маҳсулотни етказиб бермаганлиги оқибатида пайдо бўлган 7 179 573 сўм миқдоридаги молиялаштирилган қарздорлик тўлиқ тўлаб берганлигини маълум қилиб, судга ушбу кун ҳолатига маълумотнома тақдим қилди ва суддан низони қонуний ҳал қилишни сўради.

Суд мажлисининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тартибда хабардор қилинган жавобгар суд мажлисида иштирок этмади. Суд, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 127-129, 170-моддаларига асосан ишни унинг иштирокисиз кўришни лозим топди.

Суд ишдаги мавжуд ҳужжатларни ўрганиб, ишда иштирок этган даъвогар вакилининг кўрсатмаларини тинглаб, қуйидаги асосларга кўра, даъво аризасини қаноатлантиришни рад этишни лозим деб ҳисоблайди.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 466-моддасида, қишлоқ хўжалиги маҳсулотини етиштирувчи ўстирилган (ишлаб чиқарилган) қишлоқ хўжалиги маҳсулотини тайёрловчига контракция шартномасида назарда тутилган миқдор ва ассортиментда топшириши шартлиги, агар маҳсулот етиштирувчи ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган мажбуриятларни бажармаганлиги оқибатида қишлоқ хўжалиги маҳсулоти контракция шартномасида назарда тутилган миқдор ва ассортиментда олинмаслиги олдиндан маълум бўлиб қолса, тайёрловчи шартномани бекор қилишни ёки ўзгартиришни ва зарарни қоплашни талаб қилишга ҳақли деб белгиланган.

Даъвогар тарафлар ўртасида тузилган шартнома бўйича мажбуриятини бажариб, жавобгарга шартнома шартларига мувофиқ уруғлик маҳсулотлари ўз вақтида етказиб берилган. Етказиб берилган уруғлик маҳсулотларини жавобгар шартнома шартларига кўра, тегишли ҳужжатлар асосида вақтида қабул қилиб олган.

Бироқ, жавобгар шартнома бўйича мажбуриятини лозим даражада бажармаган, яъни етказиб берилган уруғлик маҳсулотлари учун тўловларни ўз вақтида амалга оширмаган. Натижада жавобгарнинг даъвогар олдида 7 179 573 сўм миқдоридаги молиялаштирилган қарздорлик юзага келган. Ушбу ҳолатлар иш ҳужжатларидаги тарафлар ўртасида тузилган шартнома, солиштира далолатнома ва бошқа ҳужжатлар билан ўз тасдиғини топган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 236-моддасига мувофиқ мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари

талабларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса - иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши керак.

Лекин, даъвогар томонидан ушбу кун ҳолатига судга тақдим қилинган маълумотномага кўра, суд муҳокамаси кунига қадар жавобгар томонидан 7 179 573 сўм молиялаштирилган қарздорлик тўлиқ тўлаб берилганлиги кўрсатилган.

Шу боис суд, даъвогар вакили томонидан судга 2022 йил 2 декабрь ҳолатига тақдим қилинган маълумотномага кўра қарздорлик тўлиқ тўланганлигини, низо бартараф этилганлиги инобатга олиб, даъво талабини қаноатлантиришни рад этишни лозим топди.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118-моддаси биринчи қисмига кўра, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Баён қилинганларга кўра, суд даъво аризасини қаноатлантиришни рад этишни ва олдиндан тўланган 24 000 сўм суд почта харажатлари ундиришни, шунингдек жавобгардан Республика бюджети ҳамда Суд ҳокимияти органларини ривожлантириш жамғармасига 300 000 сўм давлат божи ундиришни лозим деб топди.

Юқоридагиларга асосан ҳамда Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118, 127-129, 170, 179-180, 186-188, 192-моддаларига амал қилиб, суд

Қ А Р О Р   Қ И Л Д И :

Даъво аризаси қаноатлантириш рад этилсин.

“TOSHKESKAN QO`RIG`I” фермер хўжалигидан “РАХТАКОР ТЕКС” масъулияти чекланган жамияти шаклидаги қўшма корхонаси фойдасига олдиндан тўланган 24 000 сўм суд почта харажатлари ундирилсин.

“TOSHKESKAN QO`RIG`I” фермер хўжалигидан Республика бюджети ҳамда Суд ҳокимияти органларини ривожлантириш жамғармасига 300 000 сўм давлат божи ундирилсин.

Ҳал қилув қарори қабул қилинган пайтдан бир ой муддат ўтгач қонуний кучга киради.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач, шу ҳақда ижро варақалари берилсин.

Ҳал қилув қароридан норози тараф бир ой муддат ичида шу суд орқали Жиззах вилоят судига апелляция тартибида шикоят (прокурор ишда иштирок этувчи шахснинг мурожаати бўлган тақдирда протест келтириш) қилишга ҳақли.

Раислик этувчи, судья

Ш.Х.Бегматов

